

ALŽBĚTA JUNGROVÁ

DOBRODRUŽSTVÍ

jsem zažila

UŽ DOST

Zachytila překupníky heroinu v Pákistánu, útulek pro HIV pozitivní děti ve Vietnamu, pouliční nepokoje v Pásmu Gazy... Náročnou disciplínu reportážní fotografie z nebezpečných zón ale před sedmi lety opustila. Dnes se věnuje komerční fotografii a volné tvorbě. Adrenalin jí nechybí.

TEXT: ŠÁRKA SCHMIDTOVÁ

Léta jsi jezdila za dokumentární fotkou do celého světa. Byl to tvůj sen?

Vystudovala jsem užitou fotografii a před lety dělala nějaký čas v Londýně asistentku na reklamách. Ani ve snu by mě tenkrát nenapadlo, že skončím u reportáží z třetího světa! Myslela jsem si, že budu dělat portrét, k tomu nějaký sociální dokument v Čechách, ale všechno nakonec bylo jinak... A když jsem před sedmi lety s cestami skončila, byla jsem, přiznávám, trochu v koncích...

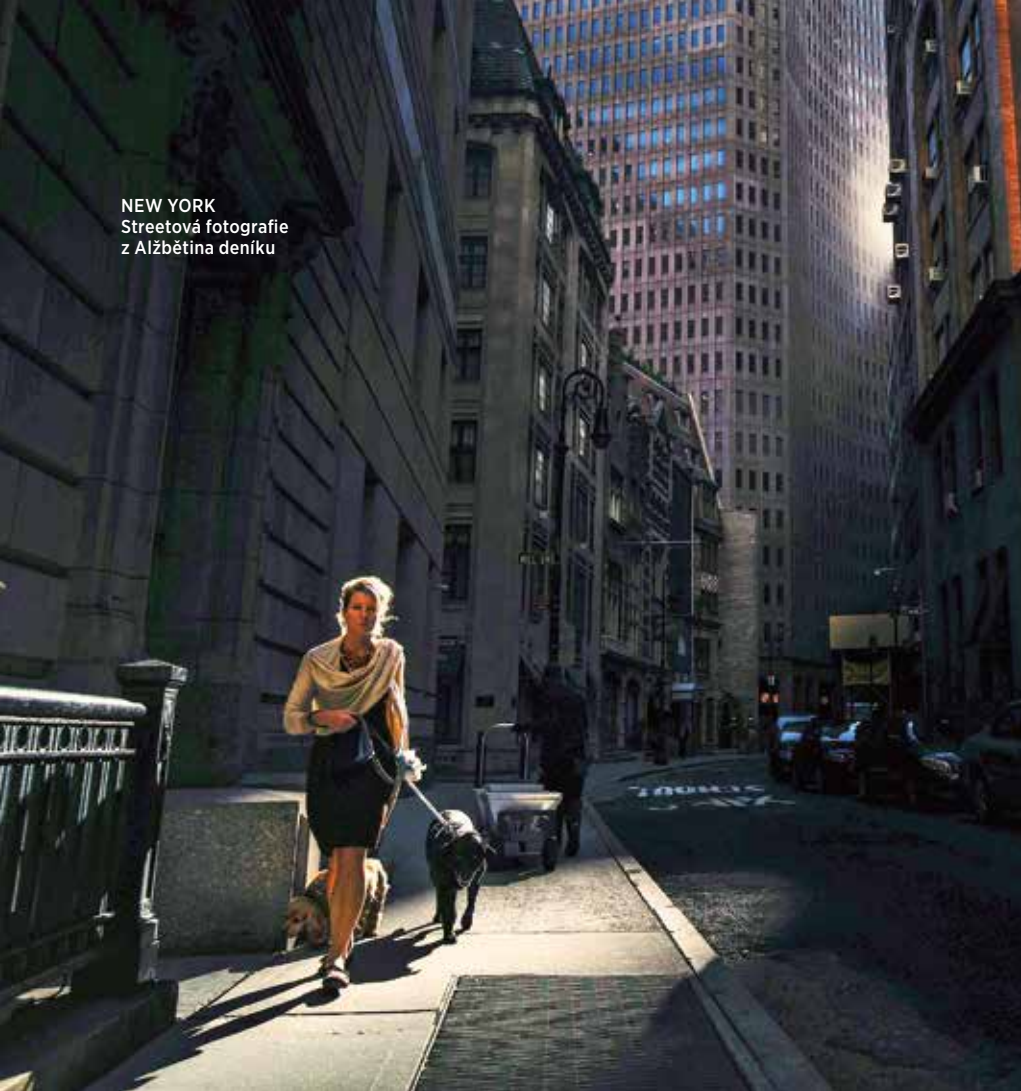
Bylo těžké se přeorientovat na jiný způsob fotografování?

Asi čtyři měsíce jsem byla v depresi. Všechno mi postupně docházelo. Patnáct let děláš dokument, a najednou sedíš doma a nevíš, co dál, šílené období... Seděla jsem v bytě, byla zima a ve čtyři tma a já se

přehrabovala v archivu. Pár let předtím jsem byla v New Yorku a ty fotky jsem nikdy pořádně neprobrala. Začala jsem je tedy prohlížet a dělat z nich koláže jen tak pro zábavu. V té době jsem neuměla ani pořádně pracovat s Photoshopem, tak jsem si přála, aby to nikdy neviděl žádný grafik, protože by mi asi urazil obě ruce. A pak jsem s jednou z těch fotek vyhrála soutěž, kterou vypsala londýnská galerie současného umění Saatchi.

Jak tě napadlo se do soutěže přihlásit?

Na tom měla zásluhu moje máma. Bylo to pro mě tehdy nelehké období; práce, kterou jsem do té doby dělala, byla psychicky nesmírně náročná, a když jsem s ní skončila, nebyla jsem v nejlepší kondici. Máma ze mě byla nešťastná. Seděla jsem doma a nemluvila...

FOCENÍ REKLAMY: „Gepard, který chtěl spát a měl běžet. A tak jsme v Prokopském údolí před ním tahali kuře na šňůrce.“

Tak mi poslala zprávu, že v Saatchi dělají soutěž pro umělce do pětaticeti let a že poprvé akceptují i fotografii jako médium. A jestli nechci něco poslat. Chtěla mě rozptýlit, a hlavně povzbudit. Nakonec jsem vyhrála, dost možná právě proto, že moje dílo bylo autentické, nevyumělkované. To byla první věc, která mě nakopla, a začala jsem věřit, že to půjde. Brzy nato se mi ozvali z agentury 4D foto, která zastupuje komerční fotografy.

KDYŽ NĚCO DĚLÁM, CHCI V TOM BÝT DOBRÁ. ADRENALIN SÁM O SOBĚ MĚ NEZAJÍMÁ.

To musela být velká změna! Přece jen jsi byla zvyklá trávit na reportážích v zahraničí většinu roku a najednou sedíš doma a čekáš na práci. Kam se poděla tvoje dobrodružná povaha?

Myslím si, že dobrodružství jsem si zažila už dost a za mnohým, co jsem zažila nebo absolvovala, je spíš moje tvrdohlavost. Nedávno jsem vzpomínala, jak jsme v listopadu před dvaceti lety seděly s mojí kamarádkou u kafe a skuhraly: „Bude zima, bude hnusně...“ a ona povídá: „Pojd', poletíme do Kalifornie!“ V té chvíli mě vůbec nenapadlo, že bychom to mohly udělat. A druhý den ráno mi volá: „Hele, zabukovala jsem letenky do Los Angeles

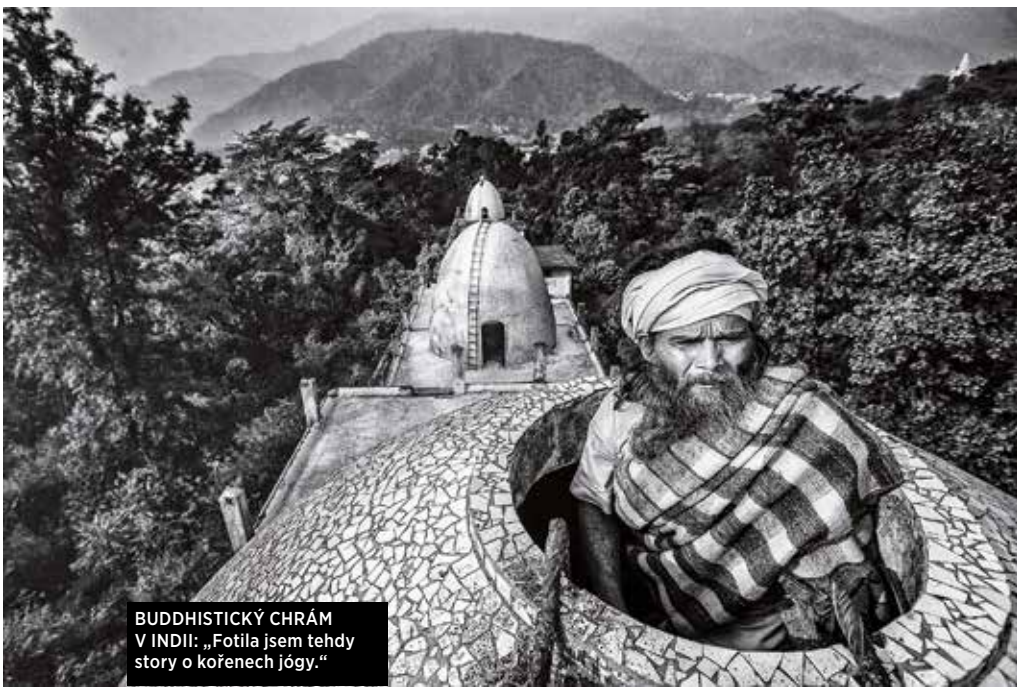
a za čtrnáct dní letíme!“ Rozhodnutí vydat se s kámoškou na blind do USA bylo šílené, ale protože jsem vyrostla v komunismu a chtěla jsem vždycky do Ameriky, tak jsem si v práci domluvila tři měsíce neplacené dovolené (nakonec jsem byla pryč rok a půl) a vydala se do světa. Když jsme pak vystoupily v LA na letišti, konečně mi to došlo: „Hele, Deniso, co tu budeme dělat?“ Zamyslela se: „No, budeme surfovat!“ Když o tom tak přemýšlím, řekla bych, že žádná další moje cesta nebyla tak náročná. Byla to tvrdá škola, ale zpětně jsem za ni vděčná. Připravila mě, podle mého názoru, na všechno, co přišlo později.

A ty mi tvrdíš, že nejsi dobrodruh?

Nejsem. Kdybys mě chtěla poslat na měsíc do Indie jen s batohem, tak se rozbřečím. Ale kdybys chtěla fotoreportáž o životě indických žen, tak se tam vydám – i s tím s batohem. Mým hnacím motorem je fotografická ambice a tvrdohlavost. Když něco dělám, chci v tom být dobrá. Adrenalin sám o sobě mě nezajímá. Na druhou stranu se mi párkrát stalo, že jsem nabídnutou práci odmítla – například jsem se neodvážila jet do Somálska, kde nebezpečí nemůže nikdy vyvážit to, co může získat. Jindy jsem vyměnila dokument o tom, jak táhnou sobi přes Sibiř za cestu do pásma Gazy, protože jsem nechtěla jet do zimy. Byla bych jí paralyzovaná od chvíle, co bych vystoupila z letadla – a představa, že čekám, až půjde okolo sob, a mrznu u toho, byla pro mě příšerná.

Takže raději nebezpečí než poklid na Sibiři?

Jak se to vezme. Fakt je, že právě v pásmu Gazy se mi přihodilo něco neuvěřitelného. Tehdy se slavilo šedesát let státu Izrael, ovšem datum vzniku státu Izrael je pro Palestince tzv. Den Nakby neboli Den katastrofy, takže po oslavách Izraelců následuje truchlení Palestinců. Nejprve jsem fotila oslavy v Jeruzalémě a pak jsem se přesunula do pásma Gazy. Přijedu na místo setkání a zjišťuju, že pro mě dva místní chlápíci, Mahmud a Mohamed, kteří mě měli podporovat a pomáhat mi na místě, nemají vestu a helmu. „My jsme zapomněli!“ prohlásili. (Mimoходом,

**BUDDHISTICKÝ CHRÁM
V INDII:** „Fotila jsem tehdy
story o kořenech jógy.“

MODLITBA v Pákistánu

vesta váží osmnáct kilo, helma tři a půl a foťáky dvacet... Takže pokaždé se rozmýšlíš, jestli si tu váhu na sebe vezmeš, protože někdy je lepší být bez vesty a tedy rychlejší.) Situace každopádně byla dramatická; Izraelci řekli: „Pochod nebude! A pokud bude, zakročíme,“ ovšem Palestinci si ho nenechali vzít – a mezi nimi já bez vesty. Trčeli jsme tam asi tři hodiny a přiznávám, že jsem se hrozně bála: „Kluci, jestli tady umřu, je to vaše vina!“ kňučela jsem, když se kolem nás hnal průvod, pak začala střelba a situace se pořád zhoršovala. A tu mi jediný další novinář, Angličan, který tam byl s námi, nabídl, že mi půjčí svoji vestu – prý bude raději sedět v autě (s neprůstřelnými skly, nutno dodat). Když pak ležím v příkopu za betonovým blokem, na mně další tři Palestinci, kteří se chtěli schovat před kulkami, a snažím se něco vyfotit – protože proto tam přece jsem – zvoní mi v kapse telefon. Horko těžko ho doluju, abych se od onoho anglického gentlemana dozvěděla: „Jestli

tě zastřelí, jak to v AP (*americká tisková agentura – pozn. red.*) budu vysvětlovat? Chci tu vestu zpátky!“ „Co mám dělat?“ povídám. „Jakože teď zavolám na obě strany: ‚Sorry, hoši, time out – my si jenom prohodíme hadry?!‘“

Co na to, že jsi byla v permanentním nebezpečí, říkali tví rodiče?

Nikdy mi nic nerozmlouvali. Obdivuju je za to. Kdybych měla dceru, která by něco takového jako já prováděla, myslím, že by byla přivázaná řetězem ke sporáku a nepustila bych ji z domu. (*smích*) Moje máma je v tomhle neuvěřitelná. Ví, jak jsem tvrdohlavá a jak si chci jít za tím, co dělám, takže mi za celé ty roky neřekla: „Nejezdí.“ Jasně že se o mě příšerně bála,

PÁSMO GAZY:
Nepokoje během
Dne Nagby

ČERNOBÍLÝ SVĚT

Fotografie, které vznikly během devíti let, kdy Alžběta cestovala po světě a vytvářela sérii dokumentů

PÁKISTÁN: Afghánská
holčička pracující
v továrně na cihly

BANGLADÉŠ: Jedna
z nejchudších zemí
světa

ETIOPIE: Hromadná
koupel v oblasti,
kde je málo vody

ZÁKULISÍ BURLESKY
Téma, kterému se Alžběta věnuje v posledních letech

Momentka z Brooklynu

mě baví. Můžu se tam vracet, nemám striktní časové omezení, není to, že bych musela někam letět, kde by mě hodili na týden do něčeho, a plav! Tady lidem líp rozumím, rozumím jejich mentalitě, což je u dokumentu důležité právě proto, aby ses dostala do hloubky.

Před časem jsi dokumentovala život ve věznicí – tam jistě jakási bariéra mezi tebou a ženami, které jsi fotila, byla. Už to, že ty můžeš jednoduše odejít...

Nejdříve jsem to focení chtěla odmítnout, protože jsem si nedovedla představit, jak by vše probíhalo. Nakonec jsem se tam jela podívat. Výsledkem bylo, že jsem kývla, ale pod podmínkou, že budu fotit dvacet žen, které s tím budou souhlasit a s každou budu moct strávit dva až tři dny. Proběhl „konkurz“, každá, která měla zájem, měla napsat svůj příběh. A přihlásilo se jich sto dvacet! Vybrali jsme těch dvacet, od zlodějky až po vraždkyni, a já jsem do věznicě pokaždé na pár dní přijela. Spala jsem u dozorců, ráno jsem vstávala v pět, šla na sčítání a pak začalo patro nějak fungovat a já s ním. Na cele je vždy osm žen, a já tam byla s nimi. Nakonec se chtěly fotit všechny, abych jim udělala radost, jsem je nacvakala, doma jsem pak fotky vytiskla, a donesla jim je. Mělo to obrovský úspěch, takže přišť se, už když jsem přijížděla, ozývalo ze všech stran: „Jede fotografka!“ Celá věznicě běžela do sprch, začala se malovat a pak se holky řadily na chodbě fronty a já jim dělala portréty. Samozřejmě neměly mobily, takže moje fotky byly pro ně atrakce.

ZÁPAD SLUNCE nad newyorským Central Parkem

ale pokaždé mě vezla na letiště. A pokaždé naše loučení obřečela, ale to mi řekla, až když jsem se vším skončila.

Jak jsi na tom s reportážní fotkou teď?

Na dokumentární fotografii jsem samozřejmě nezanevřela a dělám ji pořád. Právě připravuji fotografickou knihu k výročí 230 let Fakultní nemocnice v Praze na Karláku. Domluvili jsme se na tom před rokem, aniž jsme tušili, co přijde, že budou lékaři ve „skafandru“, ve kterém jsem občas navlečená i já. Je skvělé, že mi umožní přístup na jakékoli oddělení. Nemocnice mi kvůli svému „stáří“ občas ukáže zvláštní věci. Třeba

S DIGITÁLEM SE VYROJILY MRAKY FOTOGRAFUJÍCÍCH LIDÍ, ALE KVALITNÍ FOTOGRAFOVÉ NEPŘIBYLÍ

neonatologické oddělení je supermoderní, vypadá jak výzkumné středisko NASA, ale jdeš tam přes šatny, které už něco pamatují... Nemocnice v sobě nese všechno, od narození až po smrt, a v tom je pro mě moc zajímavá. Taková práce

VĚZNICE

První ranní sčítání odsouzených žen.
Z kolekce fotografií z míst, kam se
běžný člověk nedostane.

NEMOCNICE

Focení v pražské VFN je projekt,
který byl naplánován dlouho před
vypuknutím epidemie koronaviru.

Když zmiňuješ mobily, díky nim dneska fotí každý. Co to podle tebe udělalo s profesionální fotkou?

Mrzí mě, že se tím vlastně zhoršuje úroveň fotografií. Existuje jasné pravidlo, jak by fotka měla vypadat, co by v sobě měla mít. To, že má tvůj západ slunce na Instagramu tisíc lajků, ještě neznamená, že jsi dobrý fotograf. Ano, dávejme si lajky, protože se máme rádi, ale nehodnoťme na jejich základě samotné fotky. S příchodem digitálu se vyořily mraky lidí, kteří si myslí, že jsou fotografové, ale

kvalitní fotografové nepřišli. Já patřím ke generaci, která vyrostla ještě na analogu, na služební cestě jsem vyvolávala filmy v hotelu ve skříni! Tehdy jsme sakra museli přemýšlet, co vyfotit, protože okýnek bylo jen omezené množství. Opravdu dobrá je jedna fotka ze sta tisíc. Když jdete fotit, musíte vědět, co chcete fotit a proč. A pak ještě zvládnout fázi editace a vybírání, to spousta lidí podceňuje. Jen málokdo umí vybrat tu jedinou dobrou fotku, přestože i tohle k práci kvalitního fotografa patří.

FOTOGRAFKA

ALŽBĚTA JUNGROVÁ

Je dcerou podnikatele a překladatele Miroslava Jungra a novinářky Terezie Kaslové – vnučky novináře Ferdinanda Peroutky. Vystudovala Střední průmyslovou školu grafickou v Praze, poté pracovala jako reportérka deníku MF DNES, působila v tiskové agentuře CPA a spolupracovala i s dalšími periodiky. Opakovaně byla oceněna v soutěži Czech Press Photo. Je členkou skupiny dokumentárních fotografů 400 ASA. Na snímku je v mikíně s motivem JEN TO, CO CÍTÍŠ JE REÁLNÉ / ONLY WHAT YOU FEEL IS REAL, který navrhla pro projekt Klokart, jehož výtěžek jde na pomoc dětem v Klokánku.

Jak prožíváš současnou dobu, kdy nemůžeš fungovat na sto procent?

Chvilími mám víc času a doháním resty, na druhou stranu jsem na sklonku léta dělala čtyři komerční zakázky za týden a to bylo na hranici únosnosti. Začátkem října jsem už byla na zhroucení... Teď jsem ráda, že mám čas na dokončení dvou knížek. Tou první je publikace Česká architektonická studia, kam jsem dělala portréty lidí, kteří je vedou. S Alešem Palánem pak připravujeme knihu o šesti ženách s těžkým osudem nazvanou Ženy, které si vytáhly černého Petra.

Takže pořád máš co dělat!

Ano! Od jara také pracuji jako dobrovolník pro Červený kříž. Fotila jsem charitativní kalendář spolku ALSA, navrhla jsem potisk na trička a mikiny pro Klokánek. Snad to pomůže dětem, které neměly to štěstí, aby se narodily v rodině, v jaké jsem se narodila i já. A do toho mi volají lidi, kteří se teď doma nudí: „Nemůžeš mi poslat tu fotku, víš, jak jsi fotila před lety na tom našem mejdanu?“ Mám tady pod stolem jedenáct obřích harddisků – a to jsou jen poslední dva roky! Pokud bych nedělala knihu o mejdanech, tak něco takového nemůžu nikdy najít! To se pak jen zasměju: „Jo, já budu hledat celý den jednu fotku, aby si ji pak někdo dal do storička na Instagramu!“ ■